

GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC NGHỀ NGHIỆP TRONG ĐÀO TẠO NGÀNH KẾ TOÁN Ở TRƯỜNG CAO ĐẲNG LÀO CAI HIỆN NAY

Hà Thị Thu Nga
Trường Cao đẳng Lào Cai

Tóm tắt: Trong bối cảnh kinh tế thị trường và hội nhập quốc tế, đạo đức nghề nghiệp giữ vai trò quan trọng đối với người làm kế toán. Bài viết phân tích cơ sở lý luận và thực trạng giáo dục đạo đức nghề nghiệp trong đào tạo ngành Kế toán ở các trường đại học Việt Nam hiện nay, từ đó đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên kế toán. Kết quả nghiên cứu góp phần nâng cao chất lượng đào tạo ngành Kế toán, đáp ứng yêu cầu minh bạch tài chính và phát triển bền vững của xã hội.

Từ khóa: Đạo đức nghề nghiệp, đào tạo kế toán.

PROFESSIONAL ETHICS EDUCATION IN ACCOUNTING TRAINING AT LAO CAI COLLEGE TODAY

Abstract: In the context of a market economy and international integration, professional ethics plays a crucial role for accounting professionals. This paper analyzes the theoretical basis and the current situation of professional ethics education in accounting programs at Vietnamese universities, and proposes several solutions to improve its effectiveness. The findings contribute to enhancing the quality of accounting education and meeting the requirements of financial transparency and sustainable development.

Keywords: Professional ethics, accounting education.

Nhận bài: 24/11/2025

Phản biện: 22/12/2025

Duyệt đăng: 26/12/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh kinh tế thị trường và hội nhập quốc tế, nghề kế toán giữ vai trò quan trọng trong việc bảo đảm tính minh bạch và trung thực của thông tin tài chính. Bên cạnh năng lực chuyên môn, đạo đức nghề nghiệp là yếu tố nền tảng quyết định uy tín và trách nhiệm xã hội của người làm kế toán. Tuy nhiên, thực tiễn đào tạo ngành Kế toán tại các trường đại học Việt Nam hiện nay cho thấy việc giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên chưa được triển khai một cách hệ thống và hiệu quả. Xuất phát từ yêu cầu đó, bài viết tập trung phân tích cơ sở lý luận, thực trạng và đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả giáo dục đạo đức nghề nghiệp trong đào tạo ngành Kế toán, góp phần đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững của xã hội.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Khái niệm đạo đức nghề nghiệp kế toán

Đạo đức nghề nghiệp là một bộ phận cấu thành quan trọng của đạo đức xã hội, phản ánh những chuẩn mực ứng xử đặc thù của con người trong từng lĩnh vực nghề nghiệp cụ thể. Đối với ngành Kế toán, đạo đức nghề nghiệp không chỉ điều chỉnh hành vi cá nhân của người hành nghề mà còn có ảnh hưởng trực tiếp đến tính minh bạch, trung thực của thông tin tài chính và sự ổn định của môi trường kinh tế – xã hội.

Đạo đức nghề nghiệp kế toán có thể được hiểu là hệ thống các chuẩn mực, nguyên tắc và giá trị

đạo đức chi phối thái độ, hành vi của người làm kế toán trong quá trình thực hiện nhiệm vụ nghề nghiệp. Các chuẩn mực này định hướng người kế toán hành nghề một cách trung thực, khách quan, tuân thủ pháp luật và có trách nhiệm đối với xã hội, ngay cả trong những tình huống chịu áp lực từ lợi ích kinh tế hoặc mệnh lệnh hành chính.

Khác với đạo đức cá nhân mang tính tự giác và chịu ảnh hưởng lớn từ môi trường gia đình, xã hội, đạo đức nghề nghiệp kế toán mang tính chuẩn hóa và chuyên biệt, được quy định thông qua các chuẩn mực nghề nghiệp, quy tắc ứng xử và pháp luật liên quan đến hoạt động kế toán. Do đó, đạo đức nghề nghiệp kế toán vừa mang tính tự nguyện, vừa mang tính bắt buộc, gắn liền với trách nhiệm pháp lý và uy tín nghề nghiệp của người hành nghề.

Trong bối cảnh hiện nay, khi nghề kế toán chịu sự tác động mạnh mẽ của kinh tế thị trường, toàn cầu hóa và chuyển đổi số, đạo đức nghề nghiệp kế toán ngày càng trở nên phức tạp. Người kế toán không chỉ đối mặt với yêu cầu hoàn thành công việc chuyên môn, mà còn phải thường xuyên đưa ra các quyết định mang tính đạo đức, cân nhắc giữa lợi ích cá nhân, lợi ích tổ chức và lợi ích xã hội. Vì vậy, đạo đức nghề nghiệp kế toán không chỉ là yêu cầu về phẩm chất cá nhân, mà còn là năng lực nghề nghiệp cốt lõi cần được hình thành và phát triển ngay trong quá trình đào tạo ở các trường đại học.

2.2. Các nguyên tắc cơ bản của đạo đức nghề nghiệp kế toán

Đạo đức nghề nghiệp kế toán được cụ thể hóa thông qua một hệ thống các nguyên tắc cơ bản, đóng vai trò định hướng hành vi nghề nghiệp của người làm kế toán. Các nguyên tắc này không chỉ được thừa nhận rộng rãi trong thực tiễn nghề nghiệp, mà còn được quy định trong các chuẩn mực đạo đức kế toán – kiểm toán trong nước và quốc tế.

Thứ nhất, nguyên tắc trung thực và liêm chính. Trung thực là yêu cầu cốt lõi đối với người làm kế toán, thể hiện ở việc phản ánh đúng bản chất các nghiệp vụ kinh tế – tài chính, không bóp méo, che giấu hoặc làm sai lệch thông tin kế toán vì bất kỳ lý do nào. Liêm chính gắn liền với sự ngay thẳng, không vụ lợi cá nhân, không tiếp tay cho các hành vi gian lận tài chính. Việc vi phạm nguyên tắc này không chỉ làm mất uy tín cá nhân người hành nghề mà còn gây tổn hại nghiêm trọng đến niềm tin của xã hội đối với nghề kế toán.

Thứ hai, nguyên tắc khách quan và độc lập. Người kế toán cần thực hiện công việc dựa trên các bằng chứng khách quan, tránh để các mối quan hệ cá nhân, lợi ích vật chất hoặc áp lực từ cấp trên chi phối việc ghi nhận và trình bày thông tin kế toán. Đối với sinh viên kế toán, việc nhận thức đầy đủ nguyên tắc này giúp hình thành bản lĩnh nghề nghiệp, sẵn sàng bảo vệ tính đúng đắn của thông tin tài chính trong những tình huống xung đột lợi ích.

Thứ ba, nguyên tắc năng lực chuyên môn và tính thận trọng. Đạo đức nghề nghiệp kế toán không tách rời năng lực chuyên môn. Người hành nghề cần không ngừng học tập, cập nhật kiến thức, nâng cao trình độ để thực hiện công việc một cách chính xác và có trách nhiệm. Tính thận trọng thể hiện ở việc đánh giá, ghi nhận và trình bày thông tin kế toán một cách cẩn trọng, tránh các quyết định vội vàng có thể dẫn đến sai sót hoặc rủi ro pháp lý.

Thứ tư, nguyên tắc bảo mật thông tin. Trong quá trình hành nghề, kế toán thường xuyên tiếp cận với các thông tin tài chính, kinh doanh quan trọng của doanh nghiệp. Việc bảo mật thông tin không chỉ là yêu cầu đạo đức mà còn là nghĩa vụ pháp lý. Người làm kế toán không được sử dụng hoặc tiết lộ thông tin cho mục đích cá nhân hoặc bên thứ ba khi chưa được phép, trừ trường hợp pháp luật có quy định khác.

Thứ năm, nguyên tắc tuân thủ pháp luật và chuẩn mực nghề nghiệp. Người kế toán phải thực

hiện công việc trong khuôn khổ pháp luật và các chuẩn mực kế toán hiện hành. Việc tuân thủ này không chỉ giúp đảm bảo tính hợp pháp của hoạt động kế toán, mà còn góp phần xây dựng môi trường kinh doanh minh bạch và lành mạnh.

2.3. Giáo dục đạo đức nghề nghiệp trong đào tạo ngành Kế toán ở Trường Cao đẳng Lào Cai hiện nay

2.3.1. Tích hợp giáo dục đạo đức nghề nghiệp một cách hệ thống trong chương trình đào tạo ngành Kế toán

Trong đào tạo ngành Kế toán, giáo dục đạo đức nghề nghiệp giữ vai trò đặc biệt quan trọng bởi đặc thù của nghề gắn trực tiếp với tài chính, tài sản và lợi ích kinh tế của Nhà nước, doanh nghiệp và xã hội. Tuy nhiên, thực tiễn đào tạo tại nhiều trường đại học Việt Nam hiện nay cho thấy nội dung đạo đức nghề nghiệp kế toán vẫn chủ yếu được lồng ghép mang tính rời rạc, chưa hình thành một cấu trúc thống nhất và xuyên suốt trong chương trình đào tạo. Điều này làm hạn chế hiệu quả giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên kế toán.

Do đó, việc tích hợp giáo dục đạo đức nghề nghiệp một cách hệ thống trong chương trình đào tạo ngành Kế toán cần được xem là giải pháp mang tính nền tảng. Trước hết, các trường đại học cần xác định rõ chuẩn đầu ra về đạo đức nghề nghiệp kế toán bên cạnh chuẩn đầu ra về kiến thức và kỹ năng chuyên môn. Chuẩn đầu ra này cần cụ thể hóa các phẩm chất cốt lõi của người làm kế toán như trung thực, liêm chính, khách quan, tuân thủ pháp luật và trách nhiệm xã hội, coi đây là yêu cầu bắt buộc đối với sinh viên sau khi tốt nghiệp.

Trên cơ sở đó, chương trình đào tạo ngành Kế toán cần được thiết kế theo hướng tích hợp nội dung giáo dục đạo đức nghề nghiệp xuyên suốt các học phần. Bên cạnh việc nghiên cứu xây dựng một học phần hoặc mô-đun riêng về đạo đức nghề nghiệp kế toán, các nội dung liên quan đến chuẩn mực đạo đức cần được lồng ghép có chủ đích trong các học phần chuyên môn như Nguyên lý kế toán, Kế toán tài chính, Kế toán quản trị, Kiểm toán, Phân tích tài chính. Thông qua việc phân tích các tình huống vi phạm đạo đức nghề nghiệp trong từng lĩnh vực kế toán cụ thể, sinh viên sẽ nhận thức rõ mối quan hệ mật thiết giữa năng lực chuyên môn và phẩm chất đạo đức trong quá trình hành nghề.

Tích hợp giáo dục đạo đức nghề nghiệp cần được thực hiện theo lộ trình phù hợp với từng giai đoạn đào tạo. Ở những năm đầu, trọng tâm là hình

thành nhận thức cơ bản về nghề nghiệp và các giá trị đạo đức cốt lõi của người làm kế toán. Ở các năm học tiếp theo, nội dung giáo dục đạo đức nghề nghiệp cần được nâng cao thông qua việc phân tích các tình huống phức tạp, gắn với áp lực nghề nghiệp và trách nhiệm pháp lý trong thực tiễn. Cách tiếp cận này giúp sinh viên từng bước hình thành bản lĩnh nghề nghiệp vững vàng, sẵn sàng thích ứng với môi trường làm việc sau khi tốt nghiệp.

Ngoài ra, để đảm bảo tính khả thi, các trường đại học cần có sự phối hợp đồng bộ giữa xây dựng chương trình, biên soạn giáo trình và tổ chức giảng dạy. Giáo trình kế toán cần cập nhật các chuẩn mực đạo đức nghề nghiệp trong nước và quốc tế, đồng thời tăng cường các ví dụ, tình huống thực tiễn phù hợp với bối cảnh Việt Nam. Đây là cơ sở quan trọng để nâng cao hiệu quả giáo dục đạo đức nghề nghiệp trong đào tạo ngành Kế toán ở các trường đại học hiện nay.

Như vậy, việc tích hợp giáo dục đạo đức nghề nghiệp một cách hệ thống trong chương trình đào tạo ngành Kế toán không chỉ góp phần hoàn thiện nội dung đào tạo mà còn tạo nền tảng vững chắc để hình thành đội ngũ kế toán viên có năng lực chuyên môn gắn liền với đạo đức nghề nghiệp, đáp ứng yêu cầu minh bạch tài chính và phát triển bền vững của xã hội.

2.3.2. Đổi mới phương pháp giảng dạy đạo đức nghề nghiệp theo hướng gắn với tình huống thực tiễn kế toán

Giáo dục đạo đức nghề nghiệp kế toán chỉ thực sự đạt hiệu quả khi người học không dừng lại ở việc nắm vững các nguyên tắc, chuẩn mực đạo đức, mà còn có khả năng vận dụng những chuẩn mực đó để xử lý các tình huống nghề nghiệp cụ thể. Tuy nhiên, thực tế giảng dạy tại nhiều trường đại học hiện nay cho thấy nội dung đạo đức nghề nghiệp kế toán vẫn chủ yếu được truyền đạt theo phương pháp thuyết trình, thiên về lý thuyết, ít gắn với bối cảnh thực tiễn. Điều này khiến sinh viên khó hình dung được các xung đột đạo đức có thể phát sinh trong quá trình hành nghề, từ đó làm giảm hiệu quả giáo dục đạo đức nghề nghiệp.

Vì vậy, việc đổi mới phương pháp giảng dạy đạo đức nghề nghiệp theo hướng gắn với tình huống thực tiễn kế toán là giải pháp có ý nghĩa quyết định trong đào tạo sinh viên ngành Kế toán. Trước hết, các trường đại học cần tăng cường áp dụng phương pháp dạy học theo tình huống (case study), trong đó các tình huống được xây dựng

dựa trên những sai phạm kế toán – tài chính đã và đang xảy ra trong thực tiễn doanh nghiệp. Thông qua việc phân tích nguyên nhân, hậu quả và cách xử lý các tình huống này, sinh viên được rèn luyện khả năng nhận diện vấn đề đạo đức, đánh giá mức độ vi phạm và lựa chọn phương án hành động phù hợp với chuẩn mực nghề nghiệp.

Sử dụng phương pháp thảo luận nhóm, tranh biện và đóng vai (role-play) trong giảng dạy đạo đức nghề nghiệp kế toán cũng cần được đẩy mạnh. Khi tham gia đóng vai kế toán viên, kiểm toán viên, nhà quản lý hoặc cơ quan quản lý nhà nước, sinh viên có cơ hội trải nghiệm các áp lực nghề nghiệp thực tế, từ đó hiểu rõ hơn những mâu thuẫn giữa lợi ích cá nhân, lợi ích tổ chức và trách nhiệm xã hội. Cách tiếp cận này giúp sinh viên không chỉ hiểu “nên làm gì” mà còn hiểu “vì sao phải làm như vậy” trong từng tình huống cụ thể.

Ngoài ra, trong bối cảnh chuyển đổi số, việc ứng dụng công nghệ thông tin và các công cụ mô phỏng nghiệp vụ kế toán trong giảng dạy đạo đức nghề nghiệp ngày càng trở nên cần thiết. Thông qua các phần mềm kế toán mô phỏng, sinh viên có thể thực hành xử lý dữ liệu kế toán trong các tình huống có yếu tố rủi ro về đạo đức như điều chỉnh số liệu, che giấu thông tin hoặc vi phạm nguyên tắc bảo mật. Việc đặt sinh viên vào các tình huống “giả định có vấn đề” sẽ góp phần hình thành tư duy đạo đức và bản lĩnh nghề nghiệp trong môi trường số.

Đặc biệt, giảng viên cần đóng vai trò là người định hướng và dẫn dắt trong quá trình học tập, khuyến khích sinh viên tự phân tích, phản biện và đưa ra quan điểm cá nhân về các vấn đề đạo đức nghề nghiệp. Thông qua quá trình trao đổi hai chiều giữa giảng viên và sinh viên, các giá trị đạo đức nghề nghiệp được hình thành một cách tự nhiên và bền vững hơn so với cách tiếp cận truyền thống.

Như vậy, việc đổi mới phương pháp giảng dạy đạo đức nghề nghiệp theo hướng gắn với tình huống thực tiễn kế toán không chỉ giúp nâng cao chất lượng đào tạo ngành Kế toán, mà còn góp phần hình thành đội ngũ kế toán viên tương lai có năng lực chuyên môn gắn liền với bản lĩnh đạo đức nghề nghiệp, đáp ứng yêu cầu minh bạch tài chính và phát triển bền vững của xã hội trong bối cảnh hiện nay.

2.3.3. Gắn kết đào tạo kế toán với thực tiễn doanh nghiệp trong giáo dục đạo đức nghề nghiệp

Trong bối cảnh kinh tế thị trường và hội nhập quốc tế, môi trường doanh nghiệp là nơi các chuẩn

mục đạo đức nghề nghiệp kế toán được thử thách rõ nét nhất. Sau khi tốt nghiệp, sinh viên ngành Kế toán sẽ trực tiếp làm việc trong các doanh nghiệp, cơ quan, tổ chức – nơi thường xuyên tồn tại những áp lực về lợi ích kinh tế, yêu cầu từ cấp trên và sự cạnh tranh gay gắt. Vì vậy, giáo dục đạo đức nghề nghiệp kế toán chỉ thực sự phát huy hiệu quả khi được gắn chặt với thực tiễn doanh nghiệp, giúp sinh viên sớm làm quen và rèn luyện bản lĩnh nghề nghiệp ngay từ khi còn trong quá trình đào tạo.

Thực tế cho thấy, tại nhiều trường đại học Việt Nam hiện nay, mối liên kết giữa nhà trường và doanh nghiệp trong đào tạo ngành Kế toán còn chưa chặt chẽ. Hoạt động thực tập của sinh viên chủ yếu tập trung vào việc rèn luyện kỹ năng nghiệp vụ, trong khi nội dung giáo dục đạo đức nghề nghiệp chưa được quan tâm đúng mức. Điều này dẫn đến tình trạng sinh viên dù nắm vững kiến thức chuyên môn nhưng còn lúng túng, thiếu tự tin khi đối mặt với các tình huống xung đột đạo đức trong môi trường làm việc thực tế.

Do đó, các trường đại học cần chủ động thiết lập và mở rộng quan hệ hợp tác với doanh nghiệp, công ty kế toán – kiểm toán trong việc đào tạo và giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên. Thông qua các chương trình hợp tác, nhà trường có thể mời các kế toán trưởng, kiểm toán viên, chuyên gia tài chính tham gia giảng dạy, chia sẻ kinh nghiệm thực tiễn và những tình huống đạo đức nghề nghiệp điển hình. Những chia sẻ từ thực tế nghề nghiệp giúp sinh viên nhận thức rõ hơn về hậu quả của các hành vi vi phạm đạo đức và trách nhiệm xã hội của người làm kế toán.

Bên cạnh đó, nội dung giáo dục đạo đức nghề nghiệp cần được tích hợp vào hoạt động thực tập và kiến tập tại doanh nghiệp. Nhà trường nên phối hợp với doanh nghiệp xây dựng các tiêu chí đánh giá sinh viên không chỉ dựa trên năng lực chuyên môn mà còn dựa trên thái độ làm việc, ý thức tuân

thủ chuẩn mực nghề nghiệp, tinh thần trách nhiệm và tính trung thực trong công việc. Đây là cơ sở quan trọng để hình thành thói quen hành nghề đúng đắn cho sinh viên ngay từ giai đoạn đầu.

Ngoài ra, việc tổ chức các hoạt động trải nghiệm nghề nghiệp như tham quan doanh nghiệp, tọa đàm chuyên đề, diễn đàn đối thoại giữa sinh viên và doanh nghiệp cũng góp phần nâng cao hiệu quả giáo dục đạo đức nghề nghiệp kế toán. Thông qua các hoạt động này, sinh viên có điều kiện tiếp cận với các tình huống đạo đức nghề nghiệp thực tế, từ đó nâng cao khả năng nhận diện vấn đề, đưa ra quyết định phù hợp với chuẩn mực và pháp luật.

Như vậy, gắn kết đào tạo kế toán với thực tiễn doanh nghiệp trong giáo dục đạo đức nghề nghiệp không chỉ giúp rút ngắn khoảng cách giữa đào tạo và thực tiễn, mà còn góp phần hình thành đội ngũ kế toán viên tương lai có năng lực chuyên môn vững vàng, ý thức đạo đức nghề nghiệp cao và trách nhiệm xã hội rõ ràng. Đây là giải pháp có ý nghĩa thiết thực nhằm nâng cao chất lượng đào tạo ngành Kế toán ở các trường đại học Việt Nam hiện nay, đáp ứng yêu cầu minh bạch tài chính và phát triển bền vững của nền kinh tế.

III. KẾT LUẬN

Đạo đức nghề nghiệp là nền tảng quan trọng đối với người làm kế toán trong bối cảnh kinh tế thị trường và hội nhập quốc tế. Giáo dục đạo đức nghề nghiệp trong đào tạo ngành Kế toán ở các trường đại học Việt Nam hiện nay cần được triển khai một cách hệ thống, gắn với thực tiễn nghề nghiệp. Việc tích hợp nội dung đạo đức nghề nghiệp trong chương trình đào tạo, đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng tình huống và tăng cường liên kết với doanh nghiệp sẽ góp phần hình thành đội ngũ kế toán viên có năng lực chuyên môn gắn liền với phẩm chất đạo đức, đáp ứng yêu cầu minh bạch và phát triển bền vững của xã hội.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Bộ Tài chính (2015), *Luật Kế toán*, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội.
- Bộ Giáo dục và Đào tạo (2021), *Chuẩn chương trình đào tạo trình độ đại học*, Hà Nội.
- IFAC (2018), *International Code of Ethics for Professional Accountants*, International Federation of Accountants.
- Nguyễn Thị Hồng Vân (2019), “Đạo đức nghề nghiệp kế toán trong bối cảnh hội nhập”, Tạp chí Kế toán & Kiểm toán, số 4.
- Trần Văn Nam (2020), “Giáo dục đạo đức nghề nghiệp trong đào tạo kế toán ở Việt Nam hiện nay”, Tạp chí Giáo dục, số 482.